Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii







BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHILARINING KREATIVLIK QOBILIYATINI INTERFAOL METODLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH

Isroilova Farzona
E-mail: farzonaisroilova2001@gmail.com
ORCID:0009-0007-1814-8862
https://doi.org/10.5281/zenodo.23164356

ANNOTATSIYA

Mazkur tezisda boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari IMRAD (Introduction, Methods, Results and Discussion) talablari asosida yoritiladi. Tadqiqotda interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar, hamkorlikdagi ta’lim, loyihaviy faoliyat va refleksiya vositalarining o‘qituvchi kreativligiga ta’siri tahlil qilinadi. Kreativ pedagogik faoliyat o‘qituvchining yangicha fikrlashi, standart bo‘lmagan yechimlarni topishi, dars jarayonini moslashtirishi va o‘quvchilarning faolligini oshirishi bilan izohlanadi. Natijalar interfaol metodlardan maqsadli foydalanish boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining pedagogik tashabbuskorligi, moslashuvchan fikrlashi va original didaktik yechimlar yaratish qobiliyatini rivojlantirishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: kreativlik, boshlang‘ich ta’lim, o‘qituvchi kompetensiyasi, interfaol metod, pedagogik innovatsiya, muammoli ta’lim, refleksiya, hamkorlikdagi ta’lim.

KIRISH

Bugungi kunda ta’lim tizimida yuz berayotgan yangilanishlar o‘qituvchidan faqat tayyor bilimlarni yetkazib berishni emas, balki o‘quv jarayonini loyihalash, turli pedagogik vaziyatlarga moslashish va original yechimlarni ishlab chiqishni talab etmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichi bolaning bilishga bo‘lgan munosabati, mustaqil fikrlashi va ijodiy faoliyatining dastlabki poydevori shakllanadigan davr bo‘lgani uchun bu bosqichda faoliyat yurituvchi o‘qituvchining kreativlik qobiliyati alohida ahamiyat kasb etadi.

Kreativlik odatda yangi va maqsadga muvofiq g‘oyalarni ishlab chiqish, mavjud muammolarga noodatiy nuqtayi nazardan qarash hamda turli variantlar orasidan maqbul yechimni tanlash qobiliyati sifatida talqin qilinadi. Pedagogik faoliyatda kreativlik dars mazmunini yangicha tashkil etish, o‘quv materialini turli usullarda tushuntirish, didaktik vositalarni takomillashtirish, individual farqlarni hisobga olish va kutilmagan pedagogik vaziyatlarda samarali qaror qabul qilishda namoyon bo‘ladi.

Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisining kreativligi o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlari bilan chambarchas bog‘liq. Kichik maktab yoshidagi bolalar obrazli fikrlashga, o‘yin elementlariga, amaliy harakatlarga va qiziqarli topshiriqlarga ko‘proq ehtiyoj sezadilar. Shu sababli o‘qituvchining bir xil metoddan doimiy foydalanishi o‘quvchilarning qiziqishini pasaytirishi mumkin. Kreativ o‘qituvchi esa mazmun, metod va vositalarni vaziyatga qarab o‘zgartiradi.

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii







Tadqiqotning maqsadi boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kreativlik qobiliyatini interfaol metodlar asosida rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlash va ushbu jarayonning samarali pedagogik shart-sharoitlarini asoslashdan iborat.

Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat: o‘qituvchi kreativligining mazmunini aniqlash; interfaol metodlarning kreativ fikrlashni rivojlantirishdagi imkoniyatlarini tahlil qilish; kreativ pedagogik faoliyatning asosiy ko‘rsatkichlarini belgilash; interfaol faoliyatga asoslangan amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqotning ilmiy farazi shundan iboratki, agar boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy faoliyatida muammoli vaziyatlar, hamkorlikdagi topshiriqlar, loyihaviy ishlar, aqliy hujum va refleksiv tahlil tizimli qo‘llanilsa, ularning kreativ fikrlashi hamda pedagogik yangilik yaratish qobiliyati sezilarli darajada rivojlanadi.

METODLAR

Tadqiqotda nazariy tahlil, pedagogik kuzatish, suhbat, so‘rovnoma, o‘qituvchilarning dars ishlanmalarini ekspert baholash va qiyosiy tahlil metodlaridan foydalanish mumkin. Nazariy tahlil orqali kreativlik va pedagogik kreativlikka oid ilmiy qarashlar umumlashtiriladi. Kuzatish jarayonida o‘qituvchilarning darsni rejalashtirishi, metod tanlashi, o‘quvchilar savollariga munosabati va kutilmagan vaziyatlarga moslashish xususiyatlari o‘rganiladi.

Interfaol metodlar orasida “Aqliy hujum”, “Klaster”, “INSERT”, “B-B-B”, “Venn diagrammasi”, “Case-study”, “Rollli vaziyat”, “Loyiha” va “Sinkveyn” kabi usullar kreativlikni rivojlantirish uchun qulay imkoniyat yaratadi. Ushbu metodlarning umumiy xususiyati shundaki, ular o‘qituvchini bir yoqlama tayyor javobdan voz kechishga, ko‘plab variantlarni ishlab chiqishga va faoliyat natijasini qayta ko‘rib chiqishga undaydi.

Masalan, “Aqliy hujum” metodida muammoga imkon qadar ko‘p yechim taklif etiladi. Bu jarayonda dastlabki bosqichda g‘oyalarni tanqid qilish cheklanadi, keyinchalik ular saralanadi va amaliy qiymati baholanadi. “Klaster” metodi tushunchalar o‘rtasidagi bog‘lanishlarni ko‘rishga yordam beradi. “Case-study” esa real yoki shartli pedagogik vaziyatni tahlil qilish orqali o‘qituvchining qaror qabul qilish ko‘nikmasini rivojlantiradi.

Baholash mezonlari sifatida quyidagi ko‘rsatkichlar tavsiya etiladi: pedagogik g‘oyalarning originalligi; bir muammoga bir nechta yechim topish qobiliyati; metodlarni moslashtirish; yangi didaktik material yaratish; refleksiv tahlil olib borish; o‘quvchilar ehtiyojiga mos pedagogik qaror qabul qilish. Ushbu ko‘rsatkichlar past, o‘rta va yuqori darajalar asosida tavsiflanishi mumkin.

Tadqiqot jarayonida etik tamoyillarga rioya qilish, ishtirokchilarning roziligini olish va olingan ma’lumotlardan faqat ilmiy-ma’rifiy maqsadlarda foydalanish muhim hisoblanadi. Natijalarni talqin qilishda individual farqlar hamda o‘qituvchilarning ish tajribasi hisobga olinishi lozim.

NATIJALAR

Nazariy va amaliy kuzatishlar interfaol metodlardan tizimli foydalanish o‘qituvchining darsga tayyorgarlik uslubini o‘zgartirishini ko‘rsatadi. An’anaviy rejalashtirishda o‘qituvchi ko‘pincha “qanday mavzuni tushuntiraman?” degan savolga e’tibor qaratadi. Kreativ yondashuvda esa “o‘quvchini qanday faoliyatga jalb qilaman?”, “mavzuni yana qanday usulda ochish mumkin?” va “qaysi topshiriq o‘quvchining mustaqil fikrlashini rag‘batlantiradi?” kabi savollar ustuvor bo‘ladi.

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii







Interfaol mashg‘ulotlar o‘qituvchilarda g‘oyalar generatsiyasi ko‘nikmasini rivojlantiradi. Bir pedagogik vaziyat uchun bir nechta metodik yechim ishlab chiqish o‘qituvchining fikrlash moslashuvchanligini oshiradi. Masalan, bir xil mavzuni hikoya, tajriba, o‘yin, guruhli topshiriq, rasmli model yoki muammoli savol orqali tushuntirish mumkinligini anglash metodik repertuarni kengaytiradi.

Natijalardan kelib chiqib, kreativlikni rivojlantirishning uchta muhim sharti ajratildi. Birinchisi — ochiq pedagogik muhit. O‘qituvchi yangi g‘oyani sinab ko‘rishdan qo‘rqmasligi kerak. Ikkinchisi — hamkasblar bilan tajriba almashinuvi. Birgalikda dars ishlanmasi yaratish va o‘zaro tahlil qilish yangi yondashuvlarni paydo qiladi. Uchinchisi — muntazam refleksiya. O‘qituvchi darsdan keyin o‘z faoliyatini baholasa, muvaffaqiyatli va sust jihatlarni aniqlaydi.

Shuningdek, kreativlikni faqat tug‘ma qobiliyat sifatida tushunish to‘g‘ri emasligi aniqlandi. Kasbiy muhit, mashq, tajriba, kuzatish va maqsadli metodik faoliyat kreativ salohiyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Demak, pedagogning kreativligi uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonida takomillashuvchi kompetensiya sifatida qaralishi maqsadga muvofiq.

MUHOKAMA

Olingan natijalar kreativ pedagogik faoliyat o‘qituvchining bilim darajasi bilangina belgilanmasligini ko‘rsatadi. Bilim kreativlik uchun zarur asos bo‘lsa-da, uni amaliy vaziyatda yangi kombinatsiyada qo‘llash, turli yechimlarni sinab ko‘rish va natijani baholash ham muhimdir. Shu ma’noda interfaol metodlar o‘qituvchining kasbiy faoliyatini faollashtiruvchi vosita sifatida namoyon bo‘ladi.

Boshlang‘ich ta’limda kreativ o‘qituvchi o‘quvchini tayyor javobni eslab qolishga emas, savol berishga, kuzatishga, taqqoslashga va xulosa chiqarishga yo‘naltiradi. Buning uchun o‘qituvchining o‘zi ham izlanishga tayyor bo‘lishi kerak. Shunday ekan, malaka oshirish kurslari va metodik birlashmalar doirasida tayyor metodlarni namoyish qilish bilan cheklanmasdan, pedagoglarni o‘z metodik mahsulotlarini yaratishga jalb qilish lozim.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati shundaki, undagi tavsiyalar boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining metodik faoliyatini tashkil etishda, ochiq darslar va seminar-treninglarda, malaka oshirish jarayonlarida qo‘llanishi mumkin. Bunda “bir metod — bir natija” tamoyilidan ko‘ra, vaziyatga mos metodik variantlarni tanlash va sinovdan o‘tkazish tamoyili samaraliroqdir.

XULOSA

Boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kreativlik qobiliyati zamonaviy pedagogik faoliyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. U o‘qituvchining yangi g‘oya yaratishi, pedagogik muammolarga moslashuvchan yondashishi va ta’lim jarayonini o‘quvchilar ehtiyojiga mos ravishda tashkil etishida namoyon bo‘ladi.

Interfaol metodlardan tizimli foydalanish kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun samarali pedagogik vosita bo‘la oladi. Aqliy hujum, klaster, muammoli vaziyat, case-study, loyiha va refleksiv tahlil o‘qituvchining metodik imkoniyatlarini kengaytiradi.

Kelgusida boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kreativligini rivojlantirish bo‘yicha amaliy trening dasturlari, diagnostik mezonlar va raqamli didaktik resurslardan foydalanishga asoslangan metodik modellarni ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii







1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. Guilford J. P. Creativity and its cultivation. New York: Harper, 1950.
3. Torrance E. P. Torrance Tests of Creative Thinking: Norms-Technical Manual. Scholastic Testing Service.
4. Vygotskiy L. S. Tafakkur va nutq. Psixologik-pedagogik tadqiqotlar to‘plami.
5. Amabile T. M. Creativity in Context. Boulder: Westview Press, 1996.
6. Pedagogika va ta’lim metodikasiga oid zamonaviy ilmiy-uslubiy manbalar.